

audierunt, & accipiat penitentiam: est continuo creditur moriturus, reconciliatur per manus impositionem, & infundatur ori eius Eucharistia. Si supervixerit, admonetur à sacerdotibus vestibus petitioni suæ satisfactum &c. Ex quibus Patres Limentis Concilij non incongruè deducere potuerunt in mortis articulo non eam exactam dispositionem, quæ aliis solet peti temporibus, requirendam. Qui enim tantum voluntatem confitendi ostendit, & vocari Sacerdotem voluit, nondum censetur plene dispositus: quia tamen voluntatem illam solet comitari dolor, ea iudicatur sufficiens dispositio, ut absolutionis beneficium ei possit impendi, & Eucharistia, cuius remotam tantum & virtualementem ostendit, ministrari. Quod quidem cum ita iura disponant, & generalis doctrina sit, Indis & Aethiopiis dubio est procul adaptanda: eoque urgentius, quòd cum ex opere operantis parum salutis æternæ negotium valeant promovere, Sacramentorum debent subsidij roborari.

Alia circa administrationem ex eodem.

Circa tempus celebrandi nota nulla.

441 Addit Concilium alia pro decenti administratione, & postea sic subdit: *ubi verò Eucharistia non asseruatur, id fiet peracto ante meridiem Missæ sacrificio, atque hostijs pro indigentium numero consecratis.* Sic illud, sapienter cauens aliquorum infirmitatem, qui ad Communionem morituris præbendam, Missam fortè importunis temporibus celebrarent. Neque enim desunt aliquando tales, sicut nec desunt, qui Ioannis Maioris sententiam complexus, solam hostiam vespere consecrauit. Non est tamen propterea credendum voluisse Consilium probabiles circa hoc opiniones expurgere, ut minime illis locus esset futurus. Videtur autem circa hoc illa regula deservire, ut ij, qui privilegium nullum habent ad postponendum Missæ tempus, ut sunt communiter Sacerdotes sæculares, dicere Missam possint horà tertià post meridiem, quantum scilicet privilegiatis licet, iuxta probabilem opinionem, pro qua videri possunt quæ adducit Mag. Ioannes de la Cruz in *Directorio Conscientiæ Parte 2. de Sacrificio Missæ quæst. 2. dub. 1. Conclus. 4.* & approbat Diana *Parte 2. Tractatu 14. Resolut. 34.* de quo & Nos *suprà à num. 247.* quia verò in casu necessitatis plus aliquid est privilegiatis concedendum quam aliis liceat; necessitas enim privilegij aliquod secum affert, ad totum illud se potest facultas cuiuslibet Sacerdotis extendere: quia in privilegiato totum illud licet ratione necessitatis; ne scilicet moriturus circa æternam salutem irreparabile dispendium subeat: quæ ratio in quocumque Sacerdote militat, ut non debeat infirmum subsidio tali, dum lex Ecclesiæ non deprehenditur contraria, defraudare: & de his satis.

C A P V T XVIII.

De Priuilegijs Indorum circa Quartum Ecclesiæ Præceptum, de Ieiunio.

Priuilegia Indorum circa ieiunium.

442 Magni circa hoc illi privilegij perfruuntur: per concessionem enim Pauli Tertij in Bulla, quæ incipit, *Altitudo diuini consilij*, ab omnibus ieiunij

nij Ecclesiasticis legibus eximuntur, præter Ferias Sextas Quadragesimæ, Sabbatum Sanctum, & Vigiliam Natiuitatis Domini. Possunt etiam in omnibus diebus, in quibus à carnibus abstinentia præcipitur, omnibus iis vefci cibis, quibus vefci possunt qui Bullam Cruciatæ accipiunt, ex eiusdem Pontificis concessione: de quo Fr. Ioannes Baptista in *Animaduersionibus pro Confessarijs Indorum Parte 1. verb. Ayuno. FF. Emmanuel, & Hieronymus Rodriguez, & Vetracuz apud P. Quintanad. Tomo 2. Tract. 9. Singulari 34.* Neque hoc mirum, cum in Indijs consuetudo inualuerit circa talem vsum, de quo diximus *Titulo 5. num. 226. & seqq.* & pro quo pugnat Dom. Villaroel *Parte 1. Pacificæ gubernationis Quæst. 3. Artic. 2. per totum.* Contrarietibus Commissarijs S. Cruciatæ, sed non obtinentibus, dum docti, & pij, ac in iis Religiosi pro consuetudine stant, eamque suo ipsorum vlu non verentur roborare. Videat ergo sanctorum illud Tribunal quid circa hoc præstandum, ne, dum privilegium Bullæ tueri curat, laqueus conscientijs, ut experientia constat, iniiciatur. Præter dictos etiam dies Indi in multis partibus Indiarum ad abstinentiam à carnibus non tenentur in Sabbatis: pro quo quidem privilegium nullum extat, sed id consuetudine est tantum introductum. Quia verò Aethiopia consuetudo talis non fuit, ad illos talis non extenditur permissio. Et certè oportuit Indi occasione lapsium frequentium amputari. Cum enim in Indijs, sicut & in Hispania, liceat Sabbatis animantium extremitatibus, & intestinis vefci, quorum carnes diebus non vefitis solent manducari; difficile esset Indos inter extremitates, & partes alias distinguere, cum discrimen illud nullà sit rationis luce perspicuum, & circa vsum nihil tale discernet appetit, in iis præsertim, qui ad hæc immoderata inclinatione feruntur. Ex quo alicui forsitan videbitur pro Aethiopijs eandem facere rationem, quia & isti discrimen tale deprehendere rationis lumine nequeunt, & inclinatio ad negotia ventris non minor in illis, cum onere alijs feruitutis, exilij à patrijs sedibus, & derelicto penitus solatio parentelæ. Quod quidem reuera ita est, sed ratio pro consuetudine vrget. Nihilominus non videtur improbabile oppositum ex doctrina multorum, dicentium legem fauorabilem extendi secundum identitatem rationis, immò & privilegium, si præsertim fauor in eo fidei aut Religionis versatur. Consuetudinem autem instar legis interpretandam quoad obligationem, & alia legis propria, docent P. Suarez, P. Azor, & P. Salas, quos adducit & sequitur Diana *Parte 6. Tractatu 5. Resolut. 17.* & quidem cum ad consuetudinem legitime introducendam consensus Principis requiratur, qualiscumque ille sit, de quo *num. 199.* circa eam, de qua loquimur, consensus Principis, Pontificis inquam, inuenitur. Quis enim credat Paternam illius pietatem erga Indos hæc in parte propensam, erga Aethiopes, miserabiliores profecto personas, minus se suauem ac liberalem exhibere?

Sabbatis licet Indi vefci carnes, non tamen Aethiopijs, ex consuetudine.

Non esse improbabile licere, istis.

Priuilegium ad dispensandum dispensatio

cum Indis & Neophytis circa ieiunia.

Indi à Neophytis quomodo distinguantur in illo.

In rigore qui dicuntur Neophyti.

Religiosos dispensare posse, etiam si Parochi non sint. Si autem Parochi, etiam ratione officij.

Quid Vicarij.

dispensatio s. 1. & 2. quia illa iam finita, vel quòd Oracula, vel quòd cum temporis limitatione tributa, ab Urbano Octauo noua est facta concessio, quæ & ipsa expirauit, non ita quæ ab Innocentio X. & ita habet: *non cum Indi in foro conscientie tantum, & cum Neophytis in utroque foro, super ieiunijs, gratis tamen dispensandi.* Sic ille. Vbi non videtur facilis concessionis huius intellectus, cum Indi à Neophytis distinguantur, & his maior quam illis circa dispensationem gratia fiat. Cum in eadem etiam Bulla statim declaret Pontifex omnes oriundos seu naturales *supradictarum omnium, tam Orientalium, quam Occidentalium partium: immò etiamsi, Aethiopes, Angulani, vel quarumvis aliarum transmarinarum regionum, etiamsi Christianorum filij, ac in infantia baptizati, vefciam inter se, vel cum Europæis mixtim progeniti sint, ad concessionis huiusmodi effectum esse & intelligi debere Neophytos.* Si dicatur Neophytorum nomine alios intelligi, qui Indi non sunt, sed transmarini incolæ, id non est vilo pacto verosimile, quia incredibile est Pontifices plus illis quam Indi fauere voluisse: cum pro Indis dispensandi facultas tantum circa forum conscientie concedatur, alijs pro vtroque. Videtur ergo dicendum Neophytorum nomine illos intelligi, qui verè tales sunt, iuxta Iuris acceptionem, recens inquam conuersos, qui nondum à recepto Baptismo in adulta ætate decem annos exegerunt, ut Doctores communiter explicant, & videri potest apud Bonacinam *Tomo 1. Tractatu de Censuris Disput. 7. Quæst. 2. Puncto 1. num. 5.* vel quomodo-cumque aliter explicetur: pro quo P. Suarez *Tomo 5. in 3. p. Disput. 43. Sect. 3. num. 6. & 7.* Cum Indi ergo in infantia baptizati dispensari tantum in foro conscientie potest, cum alijs in utroque: vbi ratio discriminis est comperta. Quòd verò Pontifices statim declarent Neophytorum nomine venire Indos & quoscumque alios ultramarinos incolas, non obstat traditæ expositionis quia id intelligendum est, vbi contrarium manifestè non ponitur, ut in casu nostro.

444 Possunt autem Religiosi Societatis prædictam dispensationem impendere, etiamsi Parochi Indorum non sint, in quo præsertim virtus privilegij consistit. Si enim sint Parochi, satis probabile est posse ex vi talis muneris dispensare, ut docent complures Doctores: idque non solum absente Episcopo, aut eius Vicario, sed etiam præsentè: non enim ita facilis ad illos est aditus. Videantur illi apud Pasqualigum *Decisione 387. num. 1.* qui & addit cum Ioanne Sancio *in Selectis Disputat. 54. numer. 36.* non solum Parochos id posse, sed etiam eorum Vicarios. Quæ extensio nimia profecto est, & contra id, quod consuetudine videtur esse receptum, si de Vicarijs quibuscumque loquamur. Sunt enim Vicarij, qui plenam officij administrationem habent, & alij, qui in partem sollicitudinis tantum aduocantur. Illis prioribus cum iurisdictione plenè competat, id etiam licebit, quod ad dispensationes spectat, in quibus iurisdictione exercetur; alijs autem non ita; nisi fortè ad Parochum aditus non facilis sit, tunc enim rectè præsumitur iurisdictione ad actus huiusmodi, qui frequenter occurrunt, prorogata. Pro quo videri potest P. Quintanad. *suprà Singul. 33. n. 1.*

445 Facultas autem dispensandi Religiosis concessa valde ampla est, cum limitationem nullam habeat, nisi illam de foro interno & externo, super ieiunijs inquam. Possunt ergo dispensare super ieiunijs, non solum quæ pro Indis, & Neophytis alijs de præcepto sunt, pauca scilicet illa, de quibus *num. 442.* sed etiam in alijs, quæ sunt communia, & in quibus abstinentia à carnibus seruari ab illis debet, sic enim dies ieiunij etiam dici possunt. Vnde cum in Iure statuta ieiunia sint, obligatio eorum tantum erat de abstinentia à carnibus, neque aliud ex eo expressè colligi potest, sed vnica comestio consuetudine introducta est, ut restantur Doctores, quos adducit & sequitur P. Fagundez circa *Præceptum 4. Lib. 1. Cap. 4. num. 1.* qui & videndus *Cap. 6. num. 4. & 5.* circa ieiunium Sabbati, & Feriæ 6. quod imperfectum quidem est; tale tamen ut dies prædicti possint ieiunij compellari. Et licet imperfectum illud; vbi de priuilegio agitur, ad ipsos extendendum, cum causa est pia, iuxta sæpius dicta, & esse in præsentè liquet. Pro quo videri potest P. Palau *Tomo 1. Tractatu 3. Disputat. 4. Puncto 10. num. 5.* & P. Pellizarius *Tractat. 8. num. 142.* vbi de priuilegijs Regularium agunt. In priuilegio autem, de quo loquimur, pietatis, fidei, & Religionis negotium agitur, vnde & constat ampliandum. Poterunt ergo Religiosi Societatis cum Neophytis dispensare ut carnes comedant in diebus dictis, congruè ad id suppetente ratione, ut frequenter suppetit, ob defectum ciborum aliorum, quæ ad robustum alimentum requiruntur: valde enim debilia esse solent illorum pulmenta, carnis demptis, in iis præsertim, qui ab oppidis Hispanorum distant. Et licet talibus soleant esse contenti; aliud est, quod necessitate cogente sustinent, aliud quod lege Ecclesiasticâ conficti debeant sustinere: vnde & frequentissimè propter hanc causam à ieiunijs etiam sibi proprijs excusantur. Et in pastoribus hoc specialius præstari debet, quia præter carnes vix est solidum aliquid, quo vefci possint: & licet lacticiis ieiunium tolerare possint; non tamen alimentum huiusmodi tale videtur, ut licet in rigore sufficiens sit, non debeat sufficiens ratio dispensationis ad edendas carnes, illius sola copia iudicari. Rigor enim cum illis tenendus non est, ex quo aperte resultat incommodum, & dubia præterea manet obligatio: quo euentu dispensari in ieiunio posse, innumerè tenent Doctores videntur apud Pasqualigum *Decisione 596. num. 3.* sicut & plures asserentes dispensari posse quando dubium est an ratio ad dispensandum sit sufficiens.

Amplitudo dispensationis explicatur.

Pro comedendis carnis ut debeat præstari.

Indos non teneri ad ieiunia specialia populorum.

446 Sed dubitari ulterius potest an Indi teneantur ad ieiunia vel à Magistratibus ex voto, Episcopo ex statuto indictis. Ad quod affirmatiuè respondet P. Quintanad. *suprà*, in fine: nisi aliunde hi prohibiti sint eiusmodi condere statuta vel Indos in eis aperte exclusos protestentur. Sed contrarium dicendum, sicut de Festis diximus *Cap. 15.* quòd scilicet Indi comprehensitilibus statutis non sint, nisi de illis mentio expressa habeatur. Cum enim Ecclesia ab obligatione ieiuniorum, quæ grauissimis legibus in eadem, & ob solemnitates celeberrimas seruari sunt solita, exemptos velit; non est præsumendum